

POSUDOK

na dizertačnú prácu Mgr. Ján Chrudimského „Objektivita hodnotení gymnastických výkonů ve vztahu ke změnám pravidel sportovní gymnastiky mužů“

Dizertačná práca Mgr. Chrudimského je odborne i spoločensky aktuálnou témou. Jednak významne obohatí teóriu a didaktiku vyučovania špecializácie športová gymnastika nielen na FTVS UK Praha, ako i na FTVŠ UK Bratislava. Jej najväčší prínos je však v súčasnosti pre športovú prípravu vrcholových športových gymnastov a ich trénerov, pretože pozitívne môže ovplyvniť tvorbu a obsahové zloženie súťažných zostáv jednotlivých disciplín viacboja mužov s cieľom na úspešnosť v súťažiach domáceho i medzinárodného charakteru.

Dizertačná práca a jej prílohy svojím obsahom i rozsahom spĺňajú požiadavky, ktoré sú kladené na prácu podobného typu. Práca má rozsah 173 strán, z čoho je 18 príloh (ktoré sú neobvykle číslované spolu v rámci celej práce). Kvalitu tejto práce podčiarkuje 110 literárnych prameňov, z ktorých je 67 zahraničnej proveniencie. Tento fakt dokumentuje teoretickú rozhladenosť autora, ako aj osobnú angažovanosť v danej problematike, a to nielen v teoretickej ale aj praktickej rovine. Je súborom poznatkov zo športovej praxe v športovej gymnastike mužov ako i znalosti hodnotenia športového výkonu v športovej gymnastike v súčasnosti i minulosti. Práca má veľmi dobrú úpravu, kultivovaný písomný prejav a osobitne vyzdvihujem kvalitu a prehľadnosť tabuliek i grafov, s výnimkou grafu č. 1 na strane 124. Obsah práce má požadovanú štruktúru, a to 9. kapitol, ktoré majú logickú nadväznosť.

V úvode autor načrtáva riešenie zvolenej problematiky, a to hodnotenie gymnastických výkonov vo vzťahu k zmenám pravidiel športovej gymnastiky mužov. Opomenul však významnú skutočnosť, že výkonnosť a hlavne technická úroveň gymnastov nie je jedným z dôvodov zásadných zmien v hodnotení športovej gymnastiky (str. 11), ale to, že od roku 1996 po zrušení povinných zostáv sa vytvoril veľký časový priestor pre tréning, zameraný na zvyšovanie výkonnosti, obťažnosti a technickej úrovne v jednotlivých disciplínach 6-boja mužov. Zrušenie maximálnej známky 10 bodov a možnosť získania teoreticky neobmedzenej výslednej známky, je dôležité obdobie v celkovom vývoji športovej gymnastiky mužov i žien. Pri stanovení výskumného problému prezentuje účel pravidiel o čo najobjektívnejšie hodnotenie výkonu, ktoré majú pomáhať pri zostavovaní obsahu súťažnej zostavy. V tejto kapitole, vzhľadom k tomu, že v celej dizertačnej práci sa zoberá objektivitou hodnotenia rozhodcov panelov E (resp. B), vysvetlenie obsahu ich hodnotenia by nemalo byť písané pod čiarou (str. 15).

Vyzdvihujem rozsah a odbornú úroveň teoretických východísk, ktoré sú spracované od strany 17 do strany 65. Autor stručne prechádza od prvých pravidiel

platných od roku 1949 až po súčasnosť, ktoré sa rozrástli z 12-tich na 126 strán. Je mi ľúto, že vynechal tridsať rokov vývoja pravidiel, čo však vzhľadom na rozsah dizertačnej práce je logické. Súhlasím s názorom autora, že zmeny pravidiel majú reflektovať na vývoj športovej výkonnosti gymnastov. Predovšetkým však pravidlá športovej gymnastiky majú slúžiť k čo najvyššej objektivizácii hodnotenia súťažných zostáv tak, aby najlepšie umiestnenie získavali gymnasti za cvičebné tvary a väzby najvyššej obťažnosti s ich optimálnym technickým a estetickým predvedením. K tejto kapitole mám osobnú poznámku, kde na str. 18 je citovaná Strešková, 2008, s. 48, čo však nezodpovedná skutočnosti. Autor si zrejme pomýlil literatúru, resp. strany citovanej publikácie. Pre kompletný pohľad na podstatné zmeny z pravidiel športovej gymnastiky mužov sú dôležité fakty, ktoré autor uvádza v súvislosti so zmenami na rozloženie rozhodcovského zboru, ich kvalifikácie ako aj princípu hodnotenia zostáv. Tieto teoretické východiská poukazujú hlavne na zložitosť problematiky, ktorú autor v dizertačnej práci rieši. Ide o množstvo premenných, a to jednak rôzne pravidlá z rokov 2001, 2006 a 2013, rôzne súbory gymnastov z individuálnou obťažnosťou a výkonnosťou, zmeny v zrážkach za malé, stredné, veľké chyby a pád, ako i rôznosť súťaží (ME, MS, OH), kvalifikačné súťaže, finálové súťaže a súťaže v jednotlivých disciplínach gymnastického viacboja. Chápe snahu autora o komplexné riešenie problematiky, možno prehľadnejšia by bola ľahšia voľba, a to analýza pravidiel z roku 2006 a 2013 a iba finálové súťaže na jednotlivých náradiach. O to viac oceňujem problematiku zvolenej práce. Podotýkam, že obťažnosť súťažných zostáv bola tiež významne ovplyvnená preradením cvičebných tvarov zo skupiny D do C a E, čím priamo podnecovala prezentovanie najobťažnejších i originálnych cvičebných tvarov na gymnastických súťažiach mužov. Požiadavky na skladbu zostáv spracované na str. 27 – 35 pre jednotlivé disciplíny viacboja mužov (ide o prepis pravidiel), považujem za zbytočne rozsiahly. Podobný názor mám aj na organizáciu zboru rozhodcov.

Kapitola 3.6. Výsledky súťaží a ich význam, vzhľadom k tomu, že ide aj o históriu vývoja športovej gymnastiky nie je podľa môjho názoru vyčerpávajúca, autor sa zaoberá iba niektorými obdobiami vývoja. Zaujímá ma názor Mgr. Chrudimského na citáciu (str. 46 - Zschocke 1997), že „bol prínos povinného programu premietnutý do zmien pravidiel športovej gymnastiky, platných od 1. 1. 1997“. Môj osobný názor je, že povinné programy boli brzdou vo vývoji progresívneho obsahu súťažných zostáv, a to čo do obťažnosti, originality, osobitých väzieb a akrobatických rád. Myslím si, že nielen v športovej gymnastike žien (kde mám podrobnejší prehľad o vývoji obsahu súťažných zostáv), boli do povinných programov zaraďované tzv. „archaizmy“, náročné na pohyblivosť chrbtice, statiku cvičenia, čím zaberali zbytočný čas v tréningovom procese jednotlivcov, pretože sa málokedy uplatňovali aj vo voľných zostavách. Bola to snaha o presnosť a čistotu gymnastického predvedenia na úkor dynamiky cvičenia, nápaditosti i záujmu divákov.

Vo 4. kapitole autor popisuje cieľ práce, ktorý je formulovaný zrozumiteľne a vecne. Z cieľa logicky vyplynuli úlohy práce, ktoré autor riešil. Tieto sú popisované prehľadne a v rámci dizertačnej práce dokumentuje autor ich plnenie. Vecne a presne je uvedených šesť vedeckých otázok, na ktoré autor odpovedá vo výsledkoch práce. Myslím si, že ich mohol nazvať hypotézy, hlavne vedecké otázky, ktoré sú uvedené pod číslom 1 a 2.

Postup a metódy práce, ako aj výskumný súbor sú presne popísané a oceňujem uvedenie „kapitoly 5.2. - Omezení práce“, ktorých si bol autor vedomý. Prekvapivo v kapitole „Metody a analýzy dát“ autor popisuje metódy a techniky štatistickej deskripcie a inferencie. Prečo autor neuviedol, že nosná metóda jeho práce je ex post facto výskum. Podčiarkujem, že výskumné práce nemusia mať len experimentálny charakter a práca Mgr. Chrudimského dokumentuje, že i práce, vychádzajúce z teoretickej analýzy faktov, ktoré sa stali v minulosti sú veľmi vhodné pre objektivizáciu rôznych činností. Navyše, dizertačná práca, akú vypracoval Mgr. Chrudimský vyžaduje vysoko špecifickú odbornosť, je to expertízna analýza, ktorú v Čechách i na Slovensku môže vykonať iba erudovaný špecialista.

Výsledky a diskusia práce sú spracované veľmi prehľadne nielen v textovej, ale i tabuľkovej podobe, a to celkovo na 52 stranách. K prezentovaným výsledkom výskumu nemám zásadné pripomienky, do štatistických súvislostí sa dávajú rôzne druhy súťaží s rôznym počtom cvičencov a rôznych časových obdobiach. Ide o veľké množstvo informácií a faktov, v ktorých sa hľadá štatistická závislosť. Veľmi kvalitne sú spracované a interpretované údaje, zaoberajúce sa variabilitou výsledkov z panelu E, resp. B, ale i čiastočne panelu D s uvedením maximálnej a minimálnej známky. Odhady reliability rozhodcov, hodnotiacich techniku cvičenia prostredníctvom koeficientu korelácie boli vypočítané pre model 2 a 3. Pri analýze a interpretácii vzťahov medzi hodnotením jednotlivých rozhodcov, t.j. určenie miery vzájomnej zhody a zhody s priemerným hodnotením netreba zabúdať, že na základe životných skúseností každého trénera i športovca, je dôležitá snaha o minimalizáciu vzájomných dohovorov a taktiky rozhodovania medzi jednotlivými rozhodcami. Myslím si, že tento morálny problém je problematické preukázať, avšak „ovplyvňovanie rozhodcov“ často rozhoduje o výsledkoch súťaží. Osobne považujem za veľmi problematické a negatívne rozhodovanie na OH Atény 2004, a to vo finále na hrazde. Hodnotenie zhody jednotlivých rozhodcov panelu E prostredníctvom Pearsonovho korelačného koeficientu dokumentujú najväčšiu zhodu, resp. odlišnosť medzi jednotlivými rozhodcami, čo len podčiarkuje, že súhrn subjektívnych rozhodnutí rozhodcov nemusí vždy presne odrážať objektívnu realitu, t.j. výkonnosť športovca ohodnotenú známku. Vyzdvihujem grafické znázornenie prehľadu komparácie umiestnenia gymnastov v jednotlivých disciplínach gymnastického viacboja C III ME 2009 na str. 126, kde sa porovnáva teoretický model s pravidlami športovej gymnastiky. Získané poznatky môže autor využiť ako podnet pre Českú gymnastickú federáciu v oblasti rozhodovania športovej gymnastiky mužov.

Kapitola „Diskusia“ má kvalitný obsah, pretože interpretuje získané poznatky zo strany autora. Dokumentuje odpovede na položené vedecké otázky a výsledky výskumu sú vhodné na publikáciu do odborných a vedeckých časopisov. Záver práce logicky vyúsťuje do vymenovania zdrojov, ktoré ovplyvňujú objektivitu hodnotenia, s čím v plnej miere s autorom súhlasím. Považujem však za diskutabilné tvrdenie autora v popise troch negatívnych javov zmien pravidiel športovej gymnastiky mužov, pretože hlavne v bode a) str. 148 zvyšovanie obťažnosti na úkor techniky cvičenia je pomerne veľkým rizikom pre úspešnosť vo vrcholových súťažiach. Charakter gymnastického prejavu musí byť v požadovanej norme, aby nedošlo k bodovým zrážkam a tým poklesu umiestnenia gymnastov.

Pripomienky a poukázanie na chyby sú zakomponované v texte a je žiadúce aby sa Mgr. Chrudimský k nim vyjadril pri obhajobe.

Záver

Dizertačná práca Mgr. Chrudimského spĺňa požiadavky na dizertačnú prácu a doporučujem ju k obhajobe.

V Bratislave, 6. 6. 2014

prof. PhDr. Elena Strešková, PhD.
oponent